

European Electoral Studies

VOLUME: 4
ISSUE: 1

Parlamentní volby v Litevské republice (Lithuanian Parliamentary Elections)

Aneta Valterová (valterov@fss.muni.cz)

Abstract:

The article analyses the Lithuanian parliamentary elections in October 2008. Detailed description of the mixed electoral system, brief outline of the main topics of the campaign and basic information about the major political parties are provided in the text. The election results are analyzed both separately for the single-member constituency and for the multi-member constituency, including a comparison with the results of the 2004 election and an outline of geographical distribution of support of major parties.

Keywords:

Lithuania, Seimas, legislative elections, mixed electoral system

Note:

Tento článek byl zpracován v rámci Výzkumného záměru Politické strany a reprezentace zájmů v soudobých evropských demokraciích (kód MSM 0021622407).

1. Úvod

V neděli 12. října a 26. října 2008 proběhly v Litevské republice parlamentní volby. Nepočítáme-li doplňující volby, jednalo se celkově o páté volby do legislativního tělesa (Seimasu) od vzniku / obnovení nezávislé Litevské republiky na podzim roku 1991.¹ Cílem tohoto textu je analýza výsledků těchto voleb včetně jejich celkového kontextu, tedy především volebního systému a hlavních témat kampaně. Text vychází primárně z dat Centrální volební komise Litevské republiky (Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija, dále v textu jako VRK), litevské ústavy a volebního zákona, jako doplňující zdroj byla využita odborná sekundární literatura.

2. Systém voleb do parlamentu Litevské republiky

Smíšený volební systém používaný pro volby do Seimasu je definován ve volebním zákoně. Ústava (The Constitution of the Republic of Lithuania) pouze uvádí, že litevský jednokomorový parlament, Seimas, má 141 členů volených na čtyři roky na základě přímého, tajného, všeobecného a rovného hlasovacího práva. Pasivní volební právo mají občané Litvy od věku 25 let, aktivní volební právo od 18 let. Pokud tedy jde o zakotvení volebního systému v ústavě, nevymyká se Litva nikterak zvyklostem ostatních evropských zemí. Lze pouze upozornit na to, že ústava ponechává zákonodárcům v tomto směru větší volnost, než je tomu v některých jiných zemích (např. ČR), kde je v ústavě typ volebního systému blíže specifikován.

Litevský volební zákon patří mezi nejčastěji novelizované zákony tohoto druhu v Evropě (srov. Benoit 2007) a zatím se žádné dvoje řádné volby nekonaly podle stejné volební úpravy. Pro první samostatné volby v roce 1992 zavedla Litva navrstvující smíšený volební systém s prakticky vyrovnaným podílem složek (Šedo 2007: 48). Přestože od roku 1992 nedošlo ke změně typu volebního systému, každým dalším parlamentním volbám předcházela částečná úprava volebního systému. Podoba zákona platná během parlamentních voleb 2008 je výsledkem novelizace z dubna téhož roku.

Volební systém Litevské republiky definovaný volebním zákonem (Law on Elections to the Seimas) má dvě složky, poměrnou a většinovou. Pro většinovou složku voleb je Litva rozdělena do 71 volebních obvodů, do nichž jsou kandidáti nominováni politickými stranami či koalicemi, případně nominují sami sebe: volební systém tedy umožňuje kandidaturu nezávislých osobností. Zbývajících 70 poslanců je voleno v rámci poměrné

¹ Vzhledem k peripetiím provázejícím osamostatnění Litvy na začátku devadesátých let považujeme v tomto článku jako datum definitivního vzniku nezávislé Litevské republiky její vstup do Organizace spojených národů 17. září 1991. Více k získání nezávislosti viz Dančák 1999.

složky v jediném obvodu zahrnujícím celou zemi, přičemž pasivní volební právo je možné realizovat zároveň v jednomandátovém i celostátním obvodě.

Každý volič disponuje dvěma hlasovacími lístky, jedním pro jednomandátový, druhým pro celostátní obvod. Zatímco na prvním označí volič jméno konkrétního kandidáta, na druhém volí politickou stranu či organizaci (koalici), má ovšem možnost využít pěti preferenčních hlasů.

V rámci jednomandátového obvodu je kandidát zvolen, pokud obdrží více než polovinu odevzdaných hlasů a voleb se v rámci obvodu účastnilo alespoň 40 % registrovaných voličů. Pokud žádný z kandidátů nedosáhne požadovaného počtu hlasů, koná se druhé kolo voleb, kterého se účastní dva kandidáti s největším počtem hlasů z prvního kola. Vítězi stačí k zisku mandátu prostá většina hlasů při účasti 40 % a více voličů. Je-li volební účast pod 40 %, je zvolen kandidát, který obdržel prostou většinu odevzdaných hlasů, představuje-li tato většina více než jednu pětinu všech registrovaných voličů. V případě, že žádná z uvedených podmínek není naplněna, není za daný obvod zvolen žádný kandidát.²

Volby v rámci poměrné složky volebního systému jsou platné v případě, že volební účast dosáhne alespoň jedné čtvrtiny všech voličů. Mandáty jsou v této složce voleb rozdělovány pouze stranám, resp. stranickým kandidátním listinám, které obdrží alespoň 5 % platných hlasů. Volební klauzule pro společné kandidátní listiny více stran je stanovena na 7 % odevzdaných hlasů. Disproporční působení volební klauzule je v případě Litvy poněkud zmírněno ustanovením volebního zákona, podle něhož v případě, že volební zisk kandidátních listin, které překročily stanovenou volební klauzuli, nedosahuje 60% či většího podílu odevzdaných hlasů, je do rozdělování mandátů zahrnuta i ta z „neúspěšných“ kandidátních listin, která získala největší počet hlasů. Takto se postupuje tak dlouho, dokud počet voličů stran zahrnutých do rozdělování mandátů nepřesáhne 60 %. Volič má k dispozici preferenční hlasy, od roku 2008 jsou kandidáti nově při přidělování mandátů v rámci kandidátní listiny řazeni dle počtu preferenčních hlasů, přičemž původní pořadí na kandidátce rozhoduje pouze při jejich shodném počtu (Jurkynas 2009: 2).

K přepočtení počtu hlasů na mandáty se využívá Hareova kvóta s metodou největšího zbytku.³ Z kandidátních listin v poměrné části voleb jsou automaticky vyřazeni kandidáti

² Dle ústavy je Seimas považován za zvolený, pokud bylo zvoleno ne méně než 3/5 jeho členů (čl. 55 Constitution of the Republic of Lithuania).

³ Počet odevzdaných hlasů je vydělen počtem rozdělovaných mandátů (70). Kvóta se rovná vzniklému podílu plus 1. Počet hlasů, které získaly jednotlivé kandidátní listiny, je následně dělen kvótou. Celá čísla vzniklého dělitele indikují počet mandátů přidělených příslušné straně. Zbylé mandáty jsou přidělovány stranám s nejvyšším zbytkem.

úspěšní ve většinové složce. Z toho také vyplývá, že mandáty jsou nejprve přiděleny v rámci jednomandátových obvodů, až poté v obvodě celostátním. Pokud jde o efekty volebního systému, Jakub Šedo (2007: 169) upozorňuje na to, že obě složky volebního systému zvyhodňují velké strany. Většinová složka litevských voleb je ovšem zároveň výhodná pro strany, resp. stranu, geograficky koncentrované polské národnostní menšiny.

3. Volební kampaň 2008

Hlavní kandidující strany

Litva patří mezi nejméně stabilní stranické systémy střední a východní Evropy (podrobnou komparativní studii viz Damert 2008) s fragmentovaným a vysoce proměnlivým stranickým spektrem. Do námi zkoumaných parlamentních voleb kandidovalo celkem 16 uskupení, z nichž většina prošla od předchozích voleb změnami v podobě slučování, štěpení, případně se jednalo o zcela nové subjekty.

Základní volební soutěž probíhala mezi stranami bývalé středolevé vládní koalice⁴ a pravici představovanou konzervativními a liberálními stranami v čele s Vlasteneckým svazem – Litevskými křesťanskými demokraty (TS-LKD). Tato konzervativní strana vznikla v roce 2008 spojením Vlasteneckého svazu – litevských konzervativců (TS-LK) a Litevské strany křesťanských demokratů (LKD). Historii těchto dvou stran sice lze vystopovat až na začátek 90. let do období transformace hnutí Sajúdis, ovšem stejně jako většina ostatních litevských stran i tato uskupení prošla za dobu své existence celou řadou organizačních proměn. Nově vzniklá strana se profiluje na obraně tradičních hodnot, jako tržní ekonomika, morální konzervatismus, patriotismus, tvrdá linie vůči Moskvě a důraz na náboženství. V litevském prostředí se jedná o stranu s nejstabilnějším elektorátem (Jurkynas 2009: 2).

Mezi levicovými stranami bylo možné za favorita voleb označit vládní Litevskou sociálně demokratickou stranu (LSDP), v čele s dosluhujícím premiérem Kirkilasem. LSDP je sociálnědemokratickou stranou hlásící se ke kontinuitě tradiční litevské sociálnědemokratické strany (Hloušek 2000: online). Její partner ve vládní koalici, Liberální unie středu (LiCS), vznikl před volbami v roce 2004 sloučením tří stran pravého středu (Řiháková 2007: online). Spolu se Svazem liberálů Litevské republiky (LRLS), který se od ní odštěpil v roce 2006, představují momentálně jediné dvě relevantní liberální politické strany v litevském stranickém systému.

⁴ V roce 2006 došlo k demisi koaliční vlády, nadále vládla menšinová vláda v čele se sociálním demokratem G. Kirkilasem s neformální podporou TS-LK (Řiháková 2007).

Vysokou personalizaci litevské politiky dokládá i relativní úspěch nové Strany národního obrození (TPP) vedené bulvárním moderátorem A. Valinskasem. TPP lze charakterizovat jako populistickou stranu usilující o protestní hlasy litevských voličů: Jurkynas (2009: 2) uvádí, že strana ani nevytvořila volební program, pouze třístránkový manifest s hlavním heslem „vyčistit politiku pro Litvu“. Během volební kampaně TPP převážně parodovala a zesměšňovala ostatní strany a jejich představitele.

Ve volbách 2004 byla z hlediska procenta voličských hlasů velice úspěšná relativně mladá (byť v litevských poměrech zdaleka ne nejmladší) Strana práce (DP), populistická a proruská strana v čele s milionářem Viktorem Uspaskichem, kterou ovšem v roce 2008 poškodily finanční skandály vyšetřované během volební kampaně (Jurkynas 2009: 2). Do voleb 2008 kandidovala DP v koalici s Mladými (J). Z výraznějších stran lze zmínit také proruskou (a v litevských poměrech tedy téměř anti-systémovou) stranu Právo a spravedlnost (TT) a stranu polské menšiny Volební akce Poláků na Litvě (LLRA).

Témata kampaně

Hlavní témata voleb se týkala ekonomiky a (ve světle pozdějšího evropského vývoje poměrně prozíravě) energetické bezpečnosti, především jaderné energie; kampaně se dále soustředily např. na vzdělávací politiku (především terciální vzdělávání), vzrůstající ceny, zahraniční politiku (především vztah k Rusku a Evropské unii) či novou legislativní úpravu potratů.

Do značné míry tak byla témata předvolební kampaně ovlivněna (konzultativním, tudíž nezávazným) referendem o uzavření jaderné elektrárny Ignalina, probíhajícím ve stejné době.⁵ Význam této problematiky pro občany Litvy dokazuje už samotný fakt, že se elektrárna Ignalina stala (vedle širěji pojaté problematiky energetické strategie Litvy) jedním z témat volební kampaně, přestože prodloužení jejího provozu podporovaly v podstatě všechny významné politické strany. Hlavní rozpory spočívaly ve vhodnosti

⁵ Jaderná energie a konkrétně elektrárna Ignalina představuje v Litvě velmi kontroverzní téma: Kromě toho, že elektrárna uvedená do provozu v roce 1983 produkuje cca 60 % v Litvě vyrobené elektřiny (EurActiv 2008), má toto téma i značný mezinárodní přesah: Závazek do konce roku 2009 uzavřít tuto elektrárnu byl součástí litevské přístupové smlouvy s EU (Protocol No. 4 of the Treaty of Accession), její uzavření by ovšem znamenalo skokové zvýšení cen energií a téměř úplnou energetickou závislost Litvy na Rusku (blíže viz Deloy 2008), tedy stav, který je pro bývalou sovětskou republiku jen těžko přijatelný. „Otázka“ referenda zněla „Souhlasím s prodloužením provozu jaderné elektrárny Ignalina o dobu, během níž bude z technického hlediska bezpečná, ale ne déle než do dokončení nové jaderné elektrárny?“. Referenda se zúčastnilo 1 305 825 voličů, tedy 48,43 % ze všech registrovaných voličů. Pro prodloužení provozu Ignaliny do doby výstavby nové jaderné elektrárny se vyslovilo 91,40 % platných hlasů, tedy drtivá většina účastníků referenda. Vzhledem k volební účasti, která nedosáhla Ústavou vyžadovaných 50 %, ovšem referendum nebylo platné (VRK: Results of Referendum 2008).

vyhlášení referenda a ve strategii vyjednávání s Evropskou unií. Mezi nejviditelnější zastánce referenda a prodloužení provozu elektrárny Ignalina patřilo Právo a spravedlnost v čele s bývalým prezidentem Rolandem Paksasem, které na tomto tématu do značné míry profilovalo svou předvolební kampaň (Energy Daily 9. 10. 2008).

Ekonomická debata spočívala především v kritice hospodářské politiky dosluhující vlády levého středu ze strany konzervativní a liberální pravice (Deutsche Welle 13. 10. 2008). Kromě konkrétních témat ovlivnila průběh předvolební kampaně i nová pravidla nastavená novelizovaným volebním zákonem, která mimo jiné zakázala politickou reklamu v televizi a rádiu (čl. 51 Law on Elections to the Seimas).

4. Volební výsledky

Volební účast ve volbách dosáhla 48,58 % ve většinové části voleb a 48,59 % v poměrné části voleb. Druhého kola voleb v jednomandátových obvodech se zúčastnilo 32,37 % oprávněných registrovaných voličů. Jednoznačným vítězem litevských voleb se z hlediska počtu získaných mandátů stal TS-LKD, který se stal nejúspěšnější stranou jak v poměrné, tak většinové části. TS-LKD byla také jednoznačně nejúspěšnější stranou z hlediska nárůstu hlasů oproti minulým volbám. Následovala LSDP, která získala druhý nejvyšší počet mandátů především díky úspěchu v jednomandátových obvodech: v poměrné části voleb získala její kandidátní listina až čtvrtý nejlepší výsledek. Naopak další dvě úspěšné (ve smyslu zisku mandátů) strany, TPP a TT, byly výrazně úspěšnější v poměrné části voleb než ve většinové. Tři další strany, LLRA, Lidová unie litevských rolníků (LVLS) a Nová unie (NS) pak získaly mandáty pouze ve většinové složce voleb. Jednoznačně největší propad oproti minulým volbám představoval výsledek DP – J, která ztratila 29 mandátů oproti výsledku v roce 2004 samostatně kandidující DP.

Tabulka 1. Zisk mandátů jednotlivých stran

Strana	M a n d á t ů v poměrné části	Mandátů ve většinové části	M a n d á t ů celkem	Zisk / ztráta o p r o t i 2004*
TS-LKD Vlastenecký svaz – Litevští křesťanští demokraté (Tėvynės Sąjunga – Lietuvos Krikščionys Demokratai)	18	27	45	+ 19
LSDP Litevská sociálně demokratická strana (Lietuvos Socialdemokratų partija)	10	15	25	+ 6
TPP Strana národní obnovy Tautos Priskėlimo Partija	13	3	16	-

TT Právo a spravedlnost (Tvarka ir Teisingumas)	11	4	15	+ 5
LRLS Svaz liberálů Litevské republiky Lietuvos Respublikos Liberalų Sąjūdis	5	6	11	-
DP-J Koalice Strana práce + Mladí (Koalicija Darbo Partija + Jaunimas)	8	2	10	- 29*
LiCS Liberální unie středu Liberalų ir Centro Sąjunga	5	3	8	-10
LLRA Volební akce Poláků na Litvě (Lietuvos lenkų rinkimų akcija)	-	3	3	+ 1
LVLS Lidová unie litevských rolníků Lietuvos Valstiečių Liaudininkų Sąjunga	-	3	3	- 7**
NS Nová unie (sociální liberálové) (Naujoji Sąjunga /socialliberalai/)	-	1	1	-10
Nezávislí	-	4	4	-2

* Data z <http://www.parties-and-elections.de/lithuania.html>.

** Srovnání s výsledkem Strany práce.

*** Od roku 2004 došlo ke změně názvu strany.

Zdroj: www.vrk.lt.

Poměrná složka

Základní přehled výsledků voleb v poměrné složce nabízí tabulka 2.

Tabulka 2. Výsledky stran v poměrné části voleb

Strana	Počet hlasů	% platných	Mandátů
Vlastenecký svaz – Litevští křesťanští demokraté (Tėvynės Sąjunga – Lietuvos Krikščionys Demokratai)	243823	19,72	18
Strana národní obnovy Tautos Prisikėlimo Partija	186629	15,09	13
Právo a spravedlnost (Tvarka ir Teisingumas)	156777	12,68	11
Litevská sociálně demokratická strana (Lietuvos Socialdemokratų partija)	144890	11,72	10
Koalice Strana práce + Mladí (Koalicija Darbo Partija + Jaunimas)	111149	8,99	8
Svaz liberálů Litevské republiky Lietuvos Respublikos Liberalų Sąjūdis	70862	5,73	5
Liberální unie středu Liberalų ir Centro Sąjunga	66078	5,34	5
Volební akce Poláků na Litvě (Lietuvos lenkų rinkimų akcija)	59237	4,79	0
Lidová unie litevských rolníků Lietuvos Valstiečių Liaudininkų Sąjunga	46162	3,73	0
Nová unie (sociální liberálové) (Naujoji Sąjunga /socialliberalai/)	45061	3,64	0

Strana „Fronto“ („Fronto“ partija)	40016	3,24	0
Strana „Mladých Litevců“ (Partija „Jaunoji Lietuva“)	21589	1,75	0
Strana občanských demokratů (Pilietinės demokratijos partija)	13775	1,11	0
Unie litevských Rusů (Lietuvos rusų sąjunga)	11357	0,92	0
Litevská sociálně-demokratická unie (Lietuvos socialdemokratų sąjunga)	10642	0,86	0
Litevská strana středu (Lietuvos centro partija)	8669	0,7	0

Zdroj: www.vrk.lt.

Přestože poměrná část probíhá v rámci jediného obvodu zahrnujícího celou zemi, zveřejňovány jsou i volební výsledky v rámci 71 volebních obvodů používaných ve většinové složce voleb. Stručný pohled na rozložení volební podpory jednotlivých stran, založený na datech VRK, vypadá následovně:

Nejvíce geograficky koncentrovaná byla volební podpora LLRA, která v rámci volebního obvodu č. 56 Vilniaus – Šalčininkų (tedy ve stejném obvodě, v němž byl zvolen její kandidát většinovou volbou) v poměrné části získala 66,01 % hlasů: druhý nejlepší zisk v daném obvodě zaznamenala PP s pouhými 7,89 %. Ve dvou sousedních obvodech (55 Širvintų – Vilniaus a 57. Vilniaus – Trakų) získala strana 33,11 %, resp. 35,94 % hlasů, dosáhla tedy výsledku, kterému v regionálním měřítku nemohla žádná jiná strana konkurovat. V dalších 14 obvodech na jihovýchodě a východě Litvy LLRA dosáhla nadprůměrného výsledku (6 %–23,6%), přičemž je zřejmé, že její podpora stoupá s podílem polského obyvatelstva v oblasti. Mimo jihovýchodní a východní Litvu nepřesáhl volební zisk LLRA 1 % hlasů.

TS-LKD dosáhla nejvyššího výsledku (33,89 %) ve volebním obvodě 13 Centro, tedy v oblasti bývalého hlavního města Kaunasu, hranici 25 % překročila ještě v dalších 16 obvodech převážně na středozápadě a severu města v regionech Kauno a Panevėžis. Naopak nejhorší volební výsledky TS-LKD najdeme v obvodech s vysokým podílem občanů polské národnosti (2,68 % v obvodě 56 Vilniaus – Šalčininkų), tedy ve většině obvodů regionu Vilniaus.

TT zaznamenala nejvýraznější úspěch v regionu Telšiai (nejvíce hlasů přímo v obvodě 40 Telšiai – 31,98 % hlasů) na severovýchodě země, v severozápadní části regionu Kauno a v některých obvodech hlavního města a jeho blízkého okolí. V regionu Kauno u města Kėdainiai se ale zároveň nacházejí obvody s nejnižší podporou TT.

TPP získala největší podíl hlasů (25,52 %) v rámci volebního obvodu Alytaus na jihu země. Nadprůměrnou podporu našla, podobně jako TS-LKD, také na severu země v regionu Panevėžis. Výrazně podprůměrné byly její výsledky v regionu Vilnius (2,57 % hlasů v obvodě č. 56).

LSDP dosáhla jednoznačně nejlepšího výsledku (31,98 %) ve volebním obvodě Telšiai na severozápadě země ve stejnojmenném regionu. Nadprůměrných výsledků pak dosahovala i v dalších obvodech tohoto regionu a také při pobřeží Baltského moře v regionu Klaipėdos. Stejně jako v předchozích dvou případech i LSDP nebyla příliš úspěšná v obvodech v regionu Vilnius, podprůměrné byly i její výsledky v obvodech kolem Kaunasu.

Volební podpora DP-J byla nejvyšší ve volebním obvodě Kedainiai, 30tisícovém historickém městě ve střední Litvě, v regionu Kauno. Strana zde získala 40,96 %, což je o více než dvacet procentních bodů více než zisk strany v druhém nejúspěšnějším obvodě. Právě do regionu Kauno a do západní části regionu Vilnius se soustředila nadprůměrná podpora této strany. Naopak ve východní části regionu Vilnius včetně hlavního města dosahovala DP-J podprůměrné zisky.

LRLS byla (relativně) úspěšná především v obvodech regionu Kauno ve střední Litvě včetně města Kaunas, úplně nejvyšších zisků ale strana dosáhla na pobřeží Baltského moře (17,59 % obvod č. 21 Mariu). Naopak v rámci obvodů v regionu Vilnius dosáhla i tato strana podprůměrných zisků.

V protikladu ke všem ostatním stranám kromě LLRA, které získaly mandát v poměrné části voleb, LiCS našla nadprůměrnou podporu voličů v „polských“ obvodech regionu Vilnius (nejvyšší zisk 15,09 % v obvodě Senamiesčio ve Vilniusu). Nízké volební zisky naopak strana zaznamenala na severu a severozápadě země, v regionech Panevėžis, Šiauliai a Klaipėdos.

Většinová složka

V rámci jednomandátových obvodů bylo v roce 2008 zvoleno všech 71 poslanců, parlament v novém složení tedy poprvé zasedl již v plném počtu. Pouze tři kandidáti byli zvoleni hned v prvním kole: jednalo se o Z. Balčytise (obvod 33 Šilalės – Šilutės na severozápadě země) a A. Butkevičiuse (obvod 68 Vilkaviškio na jihozápadě země), dva kandidáty LSDP, kteří v prvním kole získali 60,15 %, resp. 67,71 % platných hlasů. Třetí kandidát zvolený v prvním kole byl V. Tomaševski za LLRA, který uspěl ve volebním obvodě

56 Vilniaus – Šalčininkų na jihovýchodě země, v centru oblasti osídlené převážně polskou menšinou.⁶

Tabulka 3. Počet kandidátů postupujících do druhého kola dle stranické příslušnosti

Strana	Počet kandidátů v 2. kole	Počet zvolených v 2. kole	Procentuální úspěšnost kandidátů v 2. kole
Vlastenecký svaz – Litevští křesťanští demokraté (Tėvynės sąjunga – Lietuvos krikščionys demokratai)	45	27	59%
Litevská sociálně demokratická strana (Lietuvos socialdemokratų partija)	24	13	54%
Právo a spravedlnost (Partija Tvarka ir teisingumas)	16	4	25%
Liberální unie středu (Liberalų ir centro sąjunga)	10	3	30%
Svaz liberálů Litevské republiky (Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis)	9	6	67%
Strana národní obnovy (Tautos prisikėlimo partija)	9	3	33%
(Lidová unie litevských rolníků) Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjunga	6	3	50%
Nezávislí	5	4	80%
Strana práce (Darbo partija)	4	2	50%
Volební akce Poláků na Litvě (Lietuvos lenkų rinkimų akcija)	4	2	50%
Dělnická strana (Leiboristų partija)	1	0	0%
Strana „Mladých Litevců“ (Partija „Jaunoji Lietuva“)	1	0	0%
Nová unie (Naujoji sąjunga /socialliberalai/)	1	1	100%
Strana občanských demokratů (Pilietinės demokratijos partija)	1	0	0%
Celkem	136	68	-

Zdroj: www.vrk.lt.

Nejčastěji proti sobě stáli kandidáti LSDP a TS-LKD (v 10 případech). Druhou nejčastější dvojicí byli kandidáti TS-LKD a TPP (7 případů), třetí LiCS a TS-LKD (v 6 obvodech). Dvojice kandidátů, TT a TS-LKD; LSDP a TT; LRLS a TS-LKD; LVLS a TS-LKD se střetly v druhém kole vždy ve čtyřech obvodech. Ve třech obvodech do druhého kola

⁶ Jedná se o oblast s necelými 40 000 obyvateli, z nichž 79,5 % se hlásí k polské národnosti. Celkově Poláci představují 6,7 % litevské populace a představují největší národnostní menšinu v zemi. Menšina je územně koncentrovaná podél (jiho)východní hranice Litvy a v regionu Vilniaus (Poviliūnas 2005: 5).

postoupili kandidáti LVLS a TS-LKD. Ostatní kombinace kandidátů postupujících do druhého kola se objevují již jen v jednom, maximálně ve dvou obvodech.

Místo závěru: Dopady voleb na litevskou politiku

Mindaugas Jurkynas charakterizoval parlamentní volby v roce 2008 jako příznak počínající stabilizace litevského stranického systému: voličská volatilita ve srovnání s předchozími volbami poklesla z 50 % na 29,3 %, o polovinu se snížil počet stran účastnících se voleb (Jurkynas 2009: 40). Volby sice přinesly menší změny stranického spektra, než tomu bylo v předchozích letech, změny na mapě volebních stran jsou ale stále na evropské poměry značné. Kromě dílčích změn v podobě jednotlivých uskupení se do parlamentu dostala i zcela nová strana TPP, dokonce hned jako třetí nejsilnější subjekt. Naopak v předchozím parlamentu nejsilnější DP ztratila téměř tři čtvrtiny svých mandátů a na pozici nejsilnější levicové strany se dostala LSDP.

Kromě dopadů na stranický systém přinesly parlamentní volby i změnu vládní koalice. Vládu levého středu vedenou sociálním demokratem Gediminasem Kirkilasem vystřídala vláda koalice pravého středu v čele s jednoznačným vítězem voleb TS-LKD, dvěma liberálními stranami LiCS a LRLS a nově vzniklou „stranou jednoho muže“ TPP. Novým premiérem se stal lídr TS-LKD Andrius Kubilius, zkušený politik, který již tento post zastával v letech 1999–2000. Dlouhodobé dopady na stranický systém, jeho případnou stabilizaci a litevskou politiku obecně zatím ovšem můžeme pouze předvídat.

Seznam použité literatury a zdrojů

- Benoit, K. (2007): Electoral Laws as Political Consequences: Explaining the Origins and Change of Electoral Institutions, *Annual Review of Political Science*, 10, 363–390.
- Damert, A. (2008): Party Systems in Eastern Europe – What Determines the Chances of Newcomers, *Arbeitspapiere des Osteuropa-Instituts der Freien Universität Berlin*, online text (<http://www.oei.fu-berlin.de/politik/publikationen/AP63.pdf>).
- Dančák, B. (1999): „Litevská republika“, in Dančák, B. (ed.): *Pobaltí v transformaci: Politický vývoj Estonska, Litvy a Lotyšska*, Brno, Mezinárodní politologický ústav.
- Deloy, C. (2008): General Elections in Lithuania, 12th October 2008, *Fondation Robert Schuman: European elections monitor*, online text (http://www.robert-schuman.eu/print_oee.php?num=532).
- Deutsche Welle (13. 10. 2008): Lithuania's Center-Right Set For Election Win, online verze (<http://www.dw-world.de/dw/article/0,2144,3707156,00.html>).
- Energy Daily (9. 10. 2008): Lithuania to vote on delaying EU-agreed nuclear shutdown, online verze (http://www.energy-daily.com/reports/Lithuania_to_vote_on_delaying_EU-agreed_nuclear_shutdown_999.html).
- Hloušek, V. (2000): Stranický systém Litvy v letech 1996–2000 a problematika kontinuity jeho vývoje, *Středoevropské politické studie*, 4/II, online text (<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=106>).

- Jurkynas, M. (2009): The parliamentary election in Lithuania, October 2008, *Electoral Studies* 1,1–4.
- Poviliūnas, A. (2005): Regional and Local Implementation of NAP/inclusion: Lithuania, Vilnius, online verze ([http:// ec.europa.eu/employment_social/social_inclusion/docs/4lt_report_en.pdf](http://ec.europa.eu/employment_social/social_inclusion/docs/4lt_report_en.pdf)).
- Protocol No. 4 of the Treaty of Accession, online verze (http://www.europarl.europa.eu/enlargement_new/treaty/default_en.htm?textMode=on).
- Law on Elections to the Seimas, online text (<http://www.litlex.lt/Litlex/Eng/Frames/Laws/Documents/25.HTM>).
- Řiháková, Z. (2007): Prezident v politickém systému Litvy: oscilace mezi parlamentarismem a semiprezidencialismem, *Středoevropské politické studie*, 1/IX, online text (<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=296>).
- Šedo, J. (2007): Volební systémy postkomunistických zemí, Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury.
- The Constitution of the Republic of Lithuania, online verze (<http://www3.lrs.lt/home/Konstitucija/Constitution.htm>).
- VKR (The Central Electoral Commission of the Republic of Lithuania) (2008): Results of Referendum, online databáze (http://www.vrk.lt/2008_seimo_rinkimai/output_en/referendumas/referendumas.html).